higher education & training

Department:
Higher Education and Training
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIENRIGLYN

NASIONALE SERTIFIKAAT

FINANSIËLE BESTUUR: BOERDERY N4

5 JUNIE 2018

Hierdie nasienriglyn bestaan uit 7 bladsye.

Kopiereg voorbehou

VRAAG 1: DIE PLAASBESTUUR-INLIGTINGSTELSEL

1.1
- Dit dien as ’n grondslag vir wetenskaplike besluitneming.
- Dit fasiliteer die indiening van akkurate terugsendings.
- Dit hanteer syfers sistematies en help derhalwe met sistematiese denke en handelinge.
- Dit fokus op finansiële resultate, en beheer dus besteding deur die gesin.
- Dit stel die boer in staat om ooreenkomstig getalle of meetbare hoeveelhede te dink.

(5 × 2) (10)

1.2
- Lewende hawe
- Klaarprodukte
- Halfklaarprodukte
- Produksievoorrade (4)

1.3 1.3.1 Netto verkoopswaarde (markwaarde min markkoste)

1.3.2 Netto verkoopswaarde (markwaarde min markkoste)

1.3.3 Netto verkoopswaarde

1.3.4 Versekeringswaarde

1.3.5 Die laagste van óf die koopprys óf die markprys

(5 × 2) (10)

1.4 1.4.1
- Om die kapitaal te verhaal wat oor ’n bate se nuttige lewensduur daarin geïnvesteer is
- Om die jaarlikse boekwaarde van ’n bate vir balansstaatdoeleindes te bepaal (2 × 2) (4)

1.4.2
- Die realisasiewaardes van die meeste bates neem nie elke jaar met dieselfde bedrag af nie.
- Die bate word nie noodwendig elke jaar in dieselfde mate gebruik nie.

(2 × 2) (4)

1.4.3 Die gebruiksmetode

$$D = \frac{(CP - S)}{HU} \times H$$

$$= \frac{(R190\,000,00 - R19\,000,00)}{10\,000} \times 8\,000$$

$$= R136\,800,00$$

Boekwaarde = Aanvangskoste – opgelope depresiasie
= R190 000,00 – R136 800,00
= R53 200,00 (9)

1.5
- Die aankoop- of konstruksiedatum
- Die kosprys of aanvangswaarde
- Die verwagte nuttige lewensduur
- Die verwagte vervangingswaarde
- Die verwagte bergingswaarde
- Die metode en koers van depresiasie
- Die jaarlikse kapitaalverhaling
- Die jaarlikse afname in die inventariswaarde van die bate
- Die boekwaarde van elke bate aan die einde van elke finansiële jaar (9)

[50]

VRAAG 2: BEGINSELS VAN PRODUKSIE-EKONOMIE

2.1 A Vaste vervangingskoers – gebruik insette volgens 'n vaste verhouding en geen vervanging vind plaas nie (albei insette word deur dieselfde hoeveelhede verhoog of verlaag)

B Konstante vervangingskoers – een inset (X_1) kan altyd deur 'n ander inset (X_2) in dieselfde verhouding vervang word.

C Toenemende vervangingskoers – namate die hoeveelheid van X_1 toeneem, is minder en minder eenhede van X_2 nodig om een inseteenheid van X_1 te vervang.

D Afnemende vervangingskoers – namate die hoeveelheid van X_1 afneem, is meer en meer eenhede van X_2 nodig om een inseteenheid van X_1 te vervang.

(4 × 2) (8)

2.2 *Die goedkoopste kombinasie van insette* is die punt waar die fisiese vervangingskoers van die twee insette gelyk is aan die omgekeerde prysverhouding van die insette. (8)

2.3 2.3.1 Marginale opbrengs (produk) = $\frac{\Delta\text{Totale produk}}{\Delta\text{insetvlak}}$ ✓

$= \frac{2250 - 2235}{80 - 70}$ ✓

= 1,5 kg koring/kg stikstof ✓✓ (4)

2.3.2 Waarde van totale produk = Totale produk (Y) x Prys (P_y) ✓
= 2 250 kg × R0,5/kg ✓
= R1 125,00 ✓✓ (4)

2.3.3 Totale insetprys = Eenheid-inset (X) x Prys (Px)
= 80 kg × R2,00/kg ✓
= R160,00✓✓ (3)

2.3.4 Die wins (marge) = Waarde van totale produk – Totale insetprys
= R1 125,00 – R160,00 ✓
= R965,00 ✓✓ (3)

2.4
- Veranderlike koste
- Vaste koste
- Totale koste (3)

2.5 2.5.1 Gemeenskaplike produkte
2.5.2 Aanvullende produkte
2.5.3 Komplementêre produkte
2.5.4 Antagonistiese produkte
2.5.5 Mededingende produkte
(5 × 2) (10)

2.6 2.6.1 Totale inkomste (waarde van produk) (2)

2.6.2 Getal insette benodig word aangedui deur (a) (2)

2.6.3 Insetkoste (lae pryse) (2)

2.6.4 insetvlak (b) (2)

2.6.5 Insetkoste (hoë pryse) (2)

2.6.6
- Verandering in produkpryse
- Verandering in opbrengs (Enige EEN) (1)

[50]

VRAAG 3: DIE BOERDERYBALANSSTAAT

3.1 3.1.1 E
3.1.2 G
3.1.3 I
3.1.4 J
3.1.5 C
(5 × 2) (10)

3.2 3.2.1 **DIE PLAASBALANSSTAAT**

LASTE		**BATES**	
Korttermynverpligtinge/bedryfslaste Kunsmisvoorraad in stoor steeds op rekening 1 000 Eskom-rekening steeds agterstallig 2 000	**3 000**	*Bedryfsbates* Gunstige banksaldo 10 000 Geslagte lam gereed vir verkoop 1 Geld verskuldig deur Meat Market aan die onderneming vir geslagte lammers Telefoonrekening vooruitbetaal Inset-BTW uitstaande 2 Diverse debiteure	**52 500**
Mediumtermynlaste Terugbetalingsooreenkoms met Wesbank vir die vragmotor	**20 000**	*Belegging (investering) en ander* Monetêre reserwes op vaste deposito by Capitec Bank	**20 000**
Langtermynlaste Saldo van verband by ABSA op grond aangekoop	**200 000**	*Roerende bates* Ford-vragmotor 25 0 Ooie vir teling 24 0	**49 000**
Totale skuld	**223 000**	*Vaste bates* Waarde van eie grond	**750 000**
Netto waarde	**648 500**		
Totale laste	**871 500**	**Totale bates**	**871 500**
		Waarde van grond wat gehuur word	**500 000**
		Totale kapitaal aangewend	**1 371 500**

(35)

3.2.2 Buitelandse kapitaal = Skuld van die onderneming + Waarde van verhuurde grond
= R223 000,00 + R500 000,00 (2)
= R723 000,00

3.2.3 Nee, omdat die skuld nie die waarde van bates oorskry nie. (3)
[50]

VRAAG 4: DIE BOERDERY-INSKOMSTESTAAT

4.1	Verkope			
	• Skape verkoop, geld nog nie ontvang nie	130 000		
	• Ooie op krediet aangekoop	10 000		
	• Verkoop van wol aan mnr Adonai se maatskappy	30 000		
	• Versekering uitbetaal vir verlore skape	1 000	171 000	
	Verbruik	4 000		
	• Skape geslag vir die arbeiders	2 500	6 500	
	• Skape geslag vir huishoudelike gebruik			
	Voorraadaansuiwering	270 000		
	• Waarde van skape aan die einde van die jaar	-250 000		
	• Waarde van skape aan die begin van die jaar	10 500		
	• Onverkoopte wolvoorraad aan die einde van die jaar	-30 000	500	
	• Onverkoopte wolvoorraad aan die begin van die jaar		**178 000**	
	TOTAAL: BPW skape			(18)
4.2	• Bale lusern verkoop	160 000		
	• Bale lusern vir skape gevoer	30 000		
	TOTAAL:	**190 000**		(4)
4.3	BPW(skape) + BPW(lusern) 178 000 + 190 000 = 368 000			(3)
4.4	• Lone van permanente arbeiders	48 000		
	• Skape geslag vir die arbeiders	4 000		
	TOTAAL:	**52 000**		(4)
4.5	• Brandstofvoorraad aan die begin van die jaar	4 000		
	• Brandstofvoorraad aan die einde van die jaar	-2 000		
	• Brandstof gedurende die jaar aangekoop	12 000		
	TOTAAL:	**14 000**		(5)
4.6	• Brandstofkoste	14 000		
	• Veeartsenydienste en medisyne	20 000		
	• Depresiasie op verbetering en toerusting	32 000		
	• Instandhouding van voertuie en implemente	35 000		
	• Arbeidskoste	52 000		
	• Koste van ander plaasuitgawes	9 000		
	• Bale lusern vir skape gevoer	30 000		
	• Elektrisiteit	50 000		
	TOTAAL:	**242 000**		(10)

4.7 NPI = Totale BPW – Produksie, bemarking en administratiewe koste
= R368 000,00 – R242 000,00
= R126 000,00 (3)

4.8 PW = NPI – buitelandse kapitaal
= R126 000,00 – (R20 000,00 + R15 000,00)
= R91 000,00 (3)
[50]

TOTAAL: 200

Kopiereg voorbehou